

NOTAT

15. september 2014

SKOTLAND KAN BLIVE DET 29. EU-LAND

Kontakt:

Direktør, Bjarke Møller

+45 51 56 19 15

bjm@thinkeuropa.dk

RESUME Hvad sker der, hvis skotterne ved folkeafstemningen den 18. september siger ja til at danne et selvstændigt Skotland uafhængigt af Storbritannien? Hvad bliver konsekvenserne for EU, og kan Skotland blive det 29. medlemsland af unionen og overhale andre ansøgerlande?

Der er mange åbne spørgsmål, der venter på at blive besvaret, hvis skotterne stemmer ja til uafhængighed. Men de seneste meningsmålinger viser, at der nu er nærmest dødt løb mellem ja- og nej-sigere. I flere målinger har unionisterne, der forsøger at bevare Skotland som en del af Storbritannien, et forspring på få procentpoint, men for nylig vakte en meningsmåling fra YouGov opsigt, fordi 51 pct. angiveligt er klar til at sige ja til skotsk selvstændighed.

De britiske unionister har sat alt ind på, at de i slutspurten frem til folkeafstemningen kan overbevise de mange tvivlere og tavse vælgere om, at det fortsat er i deres og Skotlands bedste interesse at være i Storbritannien. Og flere store finansinstitutioner truer med at rykke teltpælene op og flytte til England i tilfælde af et ja. Der er udsigt til nogen økonomisk uro, hvis det bliver et ja.

Det er dog endnu for tidligt at sige, hvad udfaldet af folkeafstemningen ender med. Uanset hvad bør EU-landene allerede nu overveje, hvordan de vil håndtere situationen, hvis et flertal af skotterne går planken ud og løsriver Skotland fra Storbritannien. I dette brief kommer Tænketanken EUROPA med nogle vurderinger af udfordringen, og af hvad EU-landene kan gøre.

HOVEDKONKLUSIONER:

- Uanset udfaldet af den skotske folkeafstemning den 18. september er status quo ikke mulig: Et ja fører til skotsk selvstændighed, mens et nej vil føre til udvidet skotsk selvstyre inden for rammerne af Storbritannien.
- Ender det med et skotsk ja, vil det skabe politisk turbulens og ændringer i resten af Storbritannien. Premierminister David Cameron kan få svært ved at bevare sin post, men de Konservative kan uden Skotland få lettere ved at genvinde regeringsmagten.
- Et skotsk ja vil udløse økonomisk uro med kursfald for pundet og højere risikopræmie for britiske statsobligationer. Samtidig vil skotterne blive sat på en hård prøve, fordi flere store finansvirksomheder truer med at forlade Skotland.
- Den skotske folkeafstemning kan få konsekvenser for den kommende britiske folkeafstemning om EU, som David Cameron har talt om at afholde efter næste parlamentsvalg. Uden skotterne får EU-tilhængerne svære ved at vinde en britisk alt-eller-intet-afstemning. Det kan føre til, at en britisk afstemning udskydes.
- Et selvstændigt Skotland bør kunne optages som det 29. EU-medlemsland, umiddelbart efter at den skotske regering og den britiske regering er nået til enighed om bodelingen. Forudsætningen er, at skotterne vil acceptere EU's samlede lovramme uden forbehold.
- Skotsk løsrivelse vil selvstændighedspresset til at vokse blandt nationalister i Catalonien, Baskerlandet, Flandern, Lombardiet og andre regioner, der drømmer om at få selvstændige stater. EU bør dog insistere på at alle skal overholde de forfatningsmæssige spilleregler.
- Et reduceret Storbritannien uden skotterne får færre muskler i EU og bliver mindre end Italien målt på befolkningstal, men briterne vil kæmpe for at bevare deres stemmewægt i Ministerrådet og deres mandater i Europa-Parlamentet.
- Skotland bør med sine 5,3 millioner indbyggere kunne få lige så stor stemmewægt i Ministerrådet og lige så mandater ved næste Europa-Parlamentsvalg som Danmark.

Storbritannien vil blive alvorligt svækket og kan tabe stemmevægt i EU, hvis det ender med, at skotterne siger ja til selvstændighed ved folkeafstemningen den 18. September. Længe har det virket som en næsten usandsynlig udgang, men her en nylig meningsmåling foretaget af YouGov viser, at 51 pct. af skotterne nu siger ja. De britiske unionister anført af premierminister David Cameron har intensiveret kampagnen for at undgå at skotterne river sig løs, og selv om nejsiden har lidt flere stemmer i de fleste meningsmålinger, er der nu dømt dødt løb. Meget står på spil.

Skotlands løsrivelse kan få meget store konsekvenser ikke alene for briternes rolle i europæisk politik, men også for briternes selvopfattelse som en af Europas store magter. Det 307 år gamle unionsbånd vil være brudt, Storbritannien vil ikke længere være så stor, men tværtimod stå tilbage som et reduceret UK.

Selv om briterne stadig har Commonwealth-fælleskabet, og selv om Storbritannien stadig vil sidde i FN's Sikkerhedsråd, i G8 og fortsat være en af de store atommagter i NATO, så ændrer det ikke, at Skotlands farvel vil blive opfattet som endnu en brik i den lange historie om det gamle britiske imperiums tilbagetog. Omverdenen vil se på Storbritannien med andre briller – som England med to miniputter i Wales og Nordirland som ledsagere. Storbritannien vil være en tredjedel mindre målt på territorium og en tiendedel mindre målt på indbyggertal.

Det er et åbent spørgsmål, om et mindre Storbritannien uden Skotland kan bevare landets relative stemmevægt i Ministerrådet og dets nuværende mandatantal i Europa-Parlamentet. Der kan opstå et pres for at justere for det nye og lavere befolkningstal. Hvor Storbritannien før var større end Italien målt på befolkningstal, vil det uden 5,3 millioner skotter være mindre end Italien, og dermed rent befolkningsmæssigt rykke ned som EU's fjerdestørste stat.

Økonomisk vil det også have konsekvenser. Det britiske pund vil formodentlig blive svækket, og der vil opstå betydelig økonomisk uro, bl.a. fordi det er usikkert, hvordan Nordsøolien, skatteindtægterne og gældsposterne fordeles i den kommende bodeling. Øget usikkerhed vil også slå ud som et større rentespænd til eurozonen. Samtidig vil Skotland blive hårdt ramt, da en stribe store finansinstitutioner anført af Royal Bank of Scotland truer med at flytte til England i tilfælde af et ja.

Det er endnu usikkert, om et flertal af skotterne tør begive sig ud på en usikker færd som en selvstændig stat. Men hvis det bliver et ja, kan det føre til, at de politiske spændinger øges internt i Storbritannien. Kan den konservative britiske premiermini-

ster, David Cameron, overleve som regeringsleder, hvis det ender med et nederlag ved folkeafstemningen? Det tvivler mange iagttagere på. Cameron godkendte i sin tid afholdelsen af folkeafstemningen, fordi han troede, at han kunne vinde den og definitivt begrave de skotske selvstændighedsfølelser. Et nederlag vil bringe ham under pres internt i partiet.¹

Paradoksalt nok kan det konservative parti alligevel få lettere ved at vinde det næste britiske valg, hvis de socialdemokratiske skotter ikke længere har stemmeret. Disse nye politiske realiteter kan også betyde, at Labour-lederen Ed Milliband ender på tabersiden. I Underhuset er der i øjeblikket en solid blok på 41 Labour-medlemmer, der er valgt i Skotland, mens de konservative kun fik ét mandat ud af de i alt 59 skotske mandater. Der er derfor bekymring i Labours bagland over, om man kan genvinde magten i Westminster uden Skotland.²

I begge partier vil selvransagelsen sikkert tage til i styrke. Samtidig øges presset på unionisterne for at demonstrere et lederskab, der kan samle de tilbageværende om et fælles projekt. Afhængigt af udfaldet i Skotland, kan selvstændigheds-trangen hos nationalister i Wales og Nordirland få ny næring. De vil under alle omstændigheder føle sig mere klemte i Underhuset, hvor et skotsk exit bringer andelen af engelske repræsentanter op på 92 pct. af alle mandater.

Kampen om Storbritanniens skæbne

Unionisterne har indledt en intens slutspurt for at få et folkeligt nej, der kan bevare Skotland i Storbritannien. Meget står på spil. Unionisterne advarer skotterne imod, hvor galt det kan gå for deres økonomi, for deres sikkerhed uden britisk atomparaply og for deres muligheder for at få et EU-medlemsskab. Ikke mindst på det økonomiske område står meget på spil. En stribe af Skotlands største finansinstitutioner såsom Royal Bank of Scotland, Lloyds Banking Group og Standard Life har meddelt, at de vil flytte hovedkontoret fra Skotland til England i tilfælde af et ja.

Samtidig lokkes skotterne med muligheden for at få udvidet selvstyre inden for rammerne af Storbritannien. Det er en mere positiv fortælling. Den understreger, at uanset udfaldet af folkeafstemningen, så er status quo ikke en mulighed. Også et nej vil føre til politiske forandringer i retning af øget selvstyre. Spørgsmålet er, om der er

---

¹ James Cusick, Rebel MPs plot instant revolt against Cameron, if Yes campaign win, [The Independent](#), 4. sept. 2014.

² Andrew Grice, Scottish independence: What happens if Scotland votes yes at the referendum?, [The Independent](#), 8. sept. 2014.

tid nok til at overbevise de skotske vælgere om det? Vil de synes, at det er tilstrækkelig med lidt mere selvstyre, eller vil de sige, at det er for lidt og for sent? Finansminister George Osborne har lovet skotterne flere rettigheder til selv at udskrive og opkræve skatter samt øget magt over indretningen af velfærdsstaten. Også Labour-lederen Ed Milliband bakker op om udvidet selvstyre til skotterne.

I dag kan det skotske parlament allerede bestemme over sundhed, uddannelse og boligpolitik, men det har ikke bidraget til at lægge en dæmper på nationalisterne. Tværtimod har de krævet mere. Det er et mønster, man også har oplevet i Spanien, hvor øget selvstyre til både catalanere og baskere i stedet for sikre politisk moderation har fremkaldt en endnu mere radikal selvstændighedstrang blandt nationalisterne.

Det er langt fra sikkert, at de britiske unionister kan nå at overbevise et flertal af skotterne om, at endnu mere selvstyre er løsningen og ikke bare en mellemstation før fuld selvstændighed. Derfor må både de store britiske partier og de andre EU-lande i gang med at seriøst at overveje, hvordan de vil håndtere et eventuelt ja ved folkeafstemningen den 18. september. Dette udfald kan nemlig få store konsekvenser for både Storbritannien og for EU.

Den svære økonomiske deal

Bliver det et ja, vil det være en kæmpe sejr for lederen af det skotske nationalistparti, Scottish National Party (SNP), den skotske førsteminister, Alex Salmond. Med et ja i ryggen vil han få mulighed for at virkeliggøre sine ambitioner om at skabe et uafhængigt og socialdemokratisk Skotland, der samtidig vil søge om at blive optaget i EU. Den skotske regering ønsker at gøre den 24. marts 2016 til uafhængighedsdagen, hvor Skotland får sin egen forfatning og overgår til den nye status som en selvstændig stat.³

Skotland har på papiret et solidt udgangspunkt og fremstår som et lille velstående land med 5,3 millioner indbyggere, der har rige oliereserver i Nordsøen og kan trække på mange dygtige forskere, kreative og konkurrence-dygtige virksomheder med et stærkt nationalt brand. Men der er en række politiske, økonomiske og juridiske forhindringer, der skal overvindes først i forhandlingerne om bodelingen mellem Storbritannien og Skotland.

Et af de helt store spørgsmål er, hvordan de nye grænser i Nordsøen trækkes. Briterne sælger næppe deres interesser billigt, men de største oliefelter ligger så

---

³ [Scotland's Future: from the Referendum to Independence and a Written Constitution](#), Den skotske regering, 2013.

langt mod nord, at Skotland ud fra geografiske overvejelser vil kunne ende med omkring 90 pct. af de anslåede oliereserver.⁴ De årlige olieindtægter kan udgøre op imod 20 pct. af de årlige skatteindtægter i et selvstændigt Skotland, blev det vurderet ved en eksperthøring i det britiske parlament, og det gør landet meget sårbart over for prissvingninger på oliemarkedet. Norge, der har oprettet en statslig oliefond til at sikre de langsigtede investeringer til gavn for norsk økonomi, kan blive et forbillede her.

Et andet centralt spørgsmål er, hvor stor del af den britiske statsgæld skotterne skal overtage. Opdeles den på basis af befolkningsandel, vil skotterne overtage 8,4 pct. af den britiske statsgæld. Skotlands nettogæld vil anslået komme til at udgøre omkring 60 pct. af BNP, men da skotterne formodentlig også skal overtage en andel af den britiske stats fremtidige betalingsforpligtelser, herunder til pensioner, kan skotterne få en svær økonomisk start. Opgøres disse forpligtelse også ud fra befolkningsandelen, kan Skotlands samlede gæld meget vel nå op på 120 pct. af BNP⁵. Og da den nye stat ikke endnu har opbygget en troværdighed og en stærk *track record* på det international kapitalmarked, vil skotterne komme til at betale en højere rente end briterne.

Det tager tid at få en stærk kreditværdighed, som f.eks. Danmarks, og selv om Skotland har store oliereserver i Nordsøen, skal de også først til at opbygge velfungerende institutioner, et effektivt skattevæsen og i praksis demonstrere, at de formår at føre en ansvarlig og stram finanspolitik. Indtil Skotland vinder tillid hertil på finansmarkederne, koster det ekstra. En udfordring for skotterne er også, at deres forventede udgifter til velfærd er væsentlig højere end deres forventede skatteindtægter, da de generelt har lagt et højere velfærdsniveau end England. Det kan sætte dem under pres for at hæve skatterne.

Flere af de store skotske virksomheder, bl.a. pensions- og forsikringsselskabet Standard Life, har truet med at flytte deres hovedkontor til London, hvis skotterne siger ja den 18. september.⁶ Og den finansielle gigant Royal Bank of Scotland (RBS), der er 81 pct. ejet af den britiske stat, og hvis balance er ti gange større end det skotske bruttonationalprodukt, vil også følge efter. Dermed kan tusindvis af arbejdspladser og vigtige skatteindtægter gå tabt. I tilfældet med RBS vil der være en risiko for Skotland i begge scenarier. Flytter RBS til London mistes arbejdspladser, men bliver de, udgør det også en enorm risiko. Banken,

---

⁴ Economic Affairs Committee - Second Report: Economic Implications for the United Kingdom of Scottish Independence, 2013

⁵ Economic Affairs Committee - Second Report: Economic Implications for the United Kingdom of Scottish Independence, 2013

⁶ <http://www.businessinsider.com/standard-life-could-leave-scotland-if-independence-2014-8>

der var ved at gå ned under finanskrisen i 2008 og blev reddet af den britiske stat, fordi den var *too-big-to-fail*, vil i skotsk sammenhæng reelt være *too-big-to-save*. Man bør her ihærdigt arbejde på at gøre Skotland til et fuldgældigt medlem af EU, bl.a. så de store systemiske banker som RBS kan komme med ind under den europæiske bankunion og den nye europæiske afviklingsmekanisme. Skotland vil skulle etablere et nyt nationalt finanstilsyn for at leve op til EU-reglerne.

Møntunion eller ej?

I forhandlingerne med den britiske regering skal skotterne også tage stilling til, hvilken møntenhed de ønsker at bruge. Det bliver et af det allersværeste spørgsmål, der skal besvares. Skotland kan oprette deres egen møntenhed med egen nationalbank, men der er en række omkostninger forbundet hermed, og det tager tid at opbygge den nødvendige troværdighed omkring den nye valuta. Det stiller ikke mindst store krav til finanspolitikken i de første år, hvor landet kan blive ramt af betydelig økonomisk uro.

Alternativt kan skotterne vælge at bruge det britiske pund, præcis som latinamerikanske bruger dollaren, dvs. en dollariseringsmodel - eller lad os kalde det for en sterlingisering. Det er derimod tvivlsomt, at den britiske regering vil acceptere en møntunion med skotterne, fordi der er en række politiske og forvaltningsmæssige problemer knyttet til den model, herunder at Bank of England i givet fald vil være underlagt både den britiske og den skotske regering, og have skotterne som en lille mindretalsaktionær.

Den tjekkisk-slovakiske møntunion brød også hurtigt sammen, og det er svært at håndtere spekulationspres, der kan opstå efter skilsmissen mellem de to lande. Sterlingiseringen vil være nemmere at implementere, men skotterne vil ikke længere have indflydelse på beslutningerne i Bank of England – og i House of Parliament – der kan påvirke pundkursen og dermed Skotlands konkurrenceevne. Så det indebærer også en politisk-økonomisk risiko. Og risikoen for, at der opstår et bankrun vil være større, da man ikke har Bank of England som *lender of last resort*, hvorfor bankerne tvinges til at have en større egenkapital.

Så længe en så stor del af landets eksport går til resten af Storbritannien, er det nok mest oplagt at holde fast i pundet. Men det trækker ned, at man ikke har sin egen nationalbank til at føre en pengepolitik, der svarer til behovene i skotsk økonomi. Hvis Skotland ønsker at blive medlem af Den Økonomiske Monetære Union, vil det kræve, at de kan leve op til ØMU-kriterierne om prisstabilitet og finanspolitisk

disciplin. Men Skotland skal også først have etableret egen nationalbank og egen møntfod, hvor de i mindst to år formår at holde valutakursen indenfor ERM-II samarbejdet. Det vil tage tid, før Skotland kan blive klar til det, men søger skotterne om EU-medlemskab, vil de blive stillet over for et krav om, at de på sigt skal blive klar til fuld deltagelse i ØMU'en. Det taler for, at landet på sigt skal have etableret egen valuta og centralbank. Eventuelt efter en kortere årrække med sterlingisering.

Skotland kan ikke tvinges til at indføre euroen, da man som Sverige kan undlade at leve op til optagelseskriterierne, eller fordi man i overgangsperioden kan få svært ved at leve op til dem. Men på sigt vil det utvivlsomt være i skotsk interesse at overgå til euroen og søge om fuldt medlemskab af ØMU'en for dermed blive forankret i hjertet af det europæiske samarbejde.

Forsvarspolitikken kan blive en af de helt store knaster i forhandlingerne, da det skotske nationalistparti og den skotske regering vil gøre landet atomfrit. De ønsker bl.a., at briterne fjerner de fire ubåde med Trident-atommissiler fra dybtvandshavnen i Faslane nord for Glasgow. Men manglen på alternative havne og dyre omkostninger til at anlægge andre havne kan i værste fald tvinge briterne til at afvikle deres Trident-missilprogram, hvilket vil skabe store friktioner ift. resten af partnerne i NATO's forsvarsalliance. Derfor vil den britiske regering have en strategisk interesse i at finde en deal med Skotland. Det kan give skotterne en ekstra trumf i de svære forhandlinger om den økonomiske bodeling, der udestår.

Europa gør en forskel

Hvor Storbritannien siden sin indtræden i Fællesmarkedet i 1973 har været et nølende og modstræbende EU-land, ventes skotterne at vælge en anden og mere proaktiv linje. Bortset fra varm støtte til det indre marked og øst-udvidelsen har den britiske regering gentagne gange lagt hindringer i vejen for mere union i Europa, krævet undtagelser fra ØMU'en og Schengen-samarbejdet eller anvendt flere *opt-out*-fribilletter på det retlige samarbejde. Skotland ventes at blive et langt mere pro-europæisk medlemsland, når det først er blevet optaget i fællesskabet. Hvor Storbritannien har været en problematisk og krævende partner, vil skotterne efter alt at dømme blive en mere aktiv medspiller i hjertet af Europa.

Den skotske førsteminister Alex Salmond har i de seneste år gjort sin nationalisme mere stueren ved at koble den til et større europæisk projekt, og Scottish National Party har et klart ønske om, at Skotland søger om medlemskab af EU. Alex Salmonds nationale projekt i højlandet ekskluderer ikke Europa, men giver

mere Europa i ligningen. I realiteten er han gået så vidt som til at betragte David Camerons planlagte folkeafstemning om britisk EU-medlemsskab som en "trussel" mod Skotlands plads i Europa, og han har sagt, at man bedst sikrer Skotlands plads i EU ved at blive en selvstændig stat.

Kan Skotland blive et fuldgyldigt medlem af EU, og hvordan skal det ske? Den skotske regering argumenterer med, at Skotland allerede qua sit medlemsskab af Storbritannien er medlem og har europæiske medlemsrettigheder og derfor ikke skal søge om optagelse. Den britiske regering mener, at Skotland som et nyt land skal søge om EU-medlemsskab, men det kan være en langvarig proces, hvor deres skæbne ligger i hænderne på alle de 28 EU-lande. Skotland ønsker derfor at forhandle om medlemsskab indefra EU, og ikke som et nyt land, der søger ind udefra.

Skotterne skal acceptere EU's samlede love og domme, dets *acquis communautaire*, men det er de klar til. Skotterne har i fire årtier været medlem af EU, de har allerede EU-borgerrettigheder, og Skotland ønsker at blive fuldgyldigt medlem af EU.⁷ I den forbindelse må Skotland være klar til fuldt og helt at acceptere det overnationale samarbejde inden for retlige og indre anliggender. I EU-kredsen har flere lande allerede udtrykt skepsis over for, at Storbritannien har brugt deres tilvalgsordning til at lave en *opt-out* på 100 forskellige retlige EU-initiativer. De vil næppe sige ja til at give Skotland en sådan tilvalgsordning med tilbagevirkende kraft. Skotland vil dog muligvis kunne få en særlig protokol vedrørende Schengen, da Storbritannien er undtaget fra dette grænsesamarbejde.⁸ Det vil være lettere for alle parter end at skulle sikre kontrollen med endnu en grænse.

Fast speed i EU's interesse

Mange vil sikkert hævde, at det er en udfordring til stabiliteten og den politiske status quo, hvis Skotland siger definitivt farvel til det multinationale britiske unionsfællesskab. Og der er ingen tvivl om, at det skotske selvstændighedsprojekt rummer en række store politiske og økonomiske risici. Men de er ikke større, end at de må kunne løses. Inden for rammerne af EU bør det ikke fremmanes som en katastrofe, hvis Skotland ender med at blive en selvstændig stat. Der findes et civiliseret og veludviklet samarbejde inden for EU, der er i stand til at håndtere den slags situationer. Der er ingen grund til unødigt politisering. Det er vigtigt at håndtere udfordringen professionelt, seriøst og på et sagligt grundlag.

---

⁷ Dave Taylor, Scotland and the EU - the polling evidence, [News Net Scotland](#), 16. feb. 2014

⁸ European Policy Centre, Fabian Zuleeg, [Scotland and the EU](#), 2014

Den afgående formand for Europa-Kommissionen José Manuel Barroso har på et tidspunkt hævdet, at det vil blive "ekstremt svært" for en skotsk stat at få medlemskab af EU. Han har henvist til, at Spanien bl.a. har modsat sig Kosovos optagelse i EU. Her er dog tale om en helt anderledes situation, og Skotland kan hverken sammenlignes med Kosovo eller de selvstyrende regioner i Spanien. Skotland har accepteret, at man kun kan blive uafhængig efter en fredelig folkeafstemning, hvor spillereglerne er godkendt af den siddende regering. Denne nuance er vigtig, for den sikrer legitimiteten. Inden skotterne kan blive medlem af EU, skal de også have en fredelig bodeling og skilsmissepagt med Storbritannien. Sker det til alles tilfredsstillelse, er der bedre mulighed for at gennemføre en hurtig indslusning af Skotland som medlem af EU.

Selv Spanien – der er udfordret af nationalister og separatister i Catalonien og Baskerlandet – kan ikke se formelle problemer i processen. Den spanske udenrigsminister, José Manuel Garcia-Margallo, har sagt, at Spanien ikke har indvendinger mod skotsk medlemskab, så længe de konstitutionelle spilleregler i Storbritannien respekteres.⁹

Siden Berlinmurens fald har EU været i stand til at optage en stribe nye medlemslande og binde nye nationale statsdannelser ind i en samlet europæisk arkitektur. De 28 EU-lande må have interesse i at få et uafhængigt Skotland med i EU, for alt tegner til, at det vil blive en meget uproblematisk partner, som vil være langt mere proaktiv end Storbritannien selv har været det.

På papiret vil Skotland med sine 5,3 millioner indbyggere stå til at få lige så stor stemmevægt i Ministerrådet og lige så mandater ved næste Europa-Parlamentsvalg som Danmark. Spørgsmålet er bare, om Storbritannien så skal give afkald på nogle af sine mandater og sin stemmevægt? Her vil den britiske regering arbejde for at få samme vægt som Italien, selv om Storbritannien vil have færre indbyggere.

Set ud fra en europæisk synsvinkel vil det også være vigtigt at sikre Skotland en hurtig optagelse i EU, så landet også er medlemsland inden en eventuel britisk folkeafstemning om EU-medlemskabet i 2017. Det vil være en krævende opgave, men den er ikke umulig. Et forbillede her kunne være optagelse af de østtyske *länder* efter Tysklands genforening i 1990, hvor der blev udvist stor politisk fleksibilitet fra alle parter.

---

⁹ John Palmer, Barroso's remarks on Scottish independence are as ludicrous as his record in office, [The Guardian](#), 17. februar 2014.

Forskel på nationalismene

I Europa er der en vis bekymring for, at Skotlands selvstændighed kan udløse en politisk kædereaktion, hvor nationalister fra Catalonien og Baskerlandet til Flandern og Lombardiet vil presse ekstra på for deres sag. Det er en reel risiko. Men presset vil eksistere, uanset om skotterne ender med at stemme ja eller nej den 18. september. Øget selvstyre i Skotland kan også over tid føre til et endnu større folkeligt pres for selvstændighed, og det er en udvikling, man f.eks. har set i bl.a. Catalonien og Baskerlandet, der allerede har et udvidet selvstyre.

Næste test er allerede sat i november, hvor catalanerne vil holde i folkeafstemning om deres selvstændighed. Den afstemning følger dog ikke spillereglerne i Spaniens demokratiske forfatning og kan ikke påkalde sig samme retlige legitimitet som den skotske, der blev afholdt efter gensidig overenskomst mellem den britiske og den skotske regering. EU må insistere på, at de demokratiske spilleregler og mindretalsbeskyttelsen respekteres.

Nye grænsedragninger må ikke ske via trusler, separatisme med tvang eller militære overgreb, men kun gennem fælles overenskomst og en retsmæssig demokratisk proces. Disse principper bør EU stå fast på. Derfor bør EU-landene også stille sig solidarisk med den spanske regering, der allerede på forhånd har sagt, at man ikke vil acceptere resultatet af den catalanske folkeafstemning. Der er klare forskelle mellem den skotske fremgangsmåde, der sker inden for rammerne af en aftale med den britiske regering, og så den catalanske separatisme, der nægter at respektere spillereglerne i det spanske demokrati.

Det mulige sideoffer

Ender den skotske folkeafstemning med et ja, kan det måske også få konsekvenser for David Camerons plan om at afholde *in-out*-afstemning om Storbritanniens EU-medlemskab efter det næste britiske parlamentsvalg. Tidsplanen er ikke endelig fastlagt, men det ventes at blive udgangen af 2017, forudsat at de konservative har et flertal i parlamentet. Hele David Camerons kalkule med at løse de politiske konflikter via folkeafstemninger vil dog blive sat til diskussion. Risikoen for et nej til EU vil være betydelig, hvis de generelt mere pro-europæiske skotter er trådt ud af Storbritannien inden da. Tør den britiske regering – hvad enten den er ledet af toryerne eller af Labour – holde endnu en folkeafstemning, hvis man har tabt den skotske?

De konservative er splittet internt, og det britiske uafhængighedsparti UKIP, der står stærkt i det sydøstlige England, vil presse hårdt på for at få en afstemning. UKIP's stigende folkelige opbakning i forbindelse med valget til Europa-Parlamentet understreger, at det kan blive svært for de statsbærende store partier at håndtere en sådan folkeafstemning. Den økonomiske krise i Europa og i Storbritannien har ført til en radikalisering i befolkningen, der har udløst stigende politisk turbulens, og det er blevet sværere for de store etablerede partier at mobilisere deres egne vælgere. En del taler således for, at både de konservative og Labour vil forsøge at udskyde spørgsmålet. Den britiske EU-folkeafstemning kan meget vel blive et af de store sideofre, hvis unionisterne taber i Skotland den 18. september.